

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА І ПРАВА

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
(вибіркова факультетська навчальна дисципліна)

Розробник
Богдан Стрілець -
доцент кафедри підприємництва і права,
к. ю. н.

Полтава
2022 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Вибіркова фахова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	 Кафедра підприємництва і права
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Стрілець Богдан, к. ю. н. Контакти: ауд. 482-а, навчальний корпус 4 : bohdan.strilets @pdaa.edu.ua : 0993826554
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність <i>Освітня програма</i>	081 Право
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання у сфері права

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: «Право Європейського Союзу»: формування у здобувачів вищої освіти компетентностей щодо системи знань у сфері базових понять, категорій, інститутів та галузей права Європейського Союзу.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- засвоєння здобувачами вищої освіти знань про предмет та джерела права Європейського Союзу;
- опанування найважливіших категорій та положень права Європейського Союзу, основних принципів та форм організації та здійснення влади в Європейському Союзі;
- вивчення історії розвитку Європейського Союзу, особливостей окремих галузей права Європейського Союзу.

Компетентності:

Загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Програмні результати навчання:

Глибинні знання історичного розвитку та сучасних концептуально-методологічних та методичних засад в галузі управління та адміністрування й суміжних галузей знань; інтерпретація та аналіз інформації, коректне оцінювання нових і складних явищ та проблем з науковою точністю критично та самостійно, відстоюючи власну думку.

Програма та структура навчальної дисципліни

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Денна форма навчання ЗС(НН)бд 311(ФК)			
	усього	у тому числі		
л		п	с.р.	
Тема 1. Історія європейського	6	-	2	4

інтеграційного процесу.				
Тема 2. Правова система Європейського Союзу. Джерела та принципи права Європейського Союзу. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів.	10	2	2	6
Тема 3. Правовий статус людини та громадянина в Європейському Союзі. Громадянство Європейського Союзу. Вільне пересування осіб в Європейського Союзу. Шенгенське право.	10	2	2	6
Тема 4. Інститути Європейського Союзу.	8	-	2	6
Тема 5. Сучасні концепції стратегічного управління інноваційного розвитку підприємницької діяльності.	10	2	2	6
Тема 6. Судова влада Європейського Союзу.	8	-	2	6
Тема 7. Інтеграція України в Європейський Союз: правові основи.	10	2	2	6
Тема 8. Законодавчий процес в Європейському Союзі.	8	-	2	6
Тема 9. Правові основи зовнішньополітичних відносин Європейського Союзу .	10	2	2	6
Тема 10. Вільний рух товарів в Європейському Союзі. Свобода руху капіталу.	10	2	2	6
Тема 11. Торговельне право Європейського Союзу	6	-	2	4
Тема 12. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу.	8	-	2	6
Тема 13. Аграрне право Європейського Союзу.	8	2	-	6
Тема 14. Митне та податкове право Європейського Союзу.	8	2	-	6
Усього годин	120	16	24	80

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання *

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань сам. роб.	Реферат/ презентація	
ПРН	40	40	20	100
Разом	40	40	20	100

* - для максимальної кількості балів

Система нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань сам. роб.	Реферат/ презентація	
Тема 1. Історія європейського інтеграційного процесу.	2	3	10	5
Тема 2. Правова система Європейського Союзу. Джерела та принципи права Європейського Союзу. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів.	3	3		16
Тема 3. Правовий статус людини та громадянина в Європейському Союзі. Громадянство Європейського Союзу. Вільне пересування осіб в Європейського Союзу. Шенгенське право.	3	3		6
Тема 4. Правоохоронна діяльність та	3	3		6

правоохоронні структури Європейського Союзу.				
Тема 5. Інститути Європейського Союзу.	3	3		6
Тема 6. Судова влада Європейського Союзу.	3	3		6
Тема 7. Інтеграція України в Європейський Союз: правові основи.	3	3	10	16
Тема 8. Законодавчий процес в Європейському Союзі.	3	3		6
Тема 9. Правові основи зовнішньополітичних відносин Європейського Союзу.	3	2		5
Тема 10. Вільний рух товарів в Європейському Союзі. Свобода руху капіталу.	3	3		6
Тема 11. Торговельне право Європейського Союзу.	3	3		6
Тема 12. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу	3	2		5
Тема 13. Аграрне право Європейського Союзу.	3	3		6
Тема 14. Митне та податкове право Європейського Союзу.	2	3		5
Разом	40	40	20	100

Шкала та критерії оцінювання програмних результатів за темами:

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних вправ

Шкала оцінювання, балів (4 бали та 3 бали)	Характеристика критерію
3,1-4,0; 2,1-3,0	Здобувач вищої освіти правильно розв'язав практичне завдання (задачу), вміє пояснити методику розв'язання та зміст застосовуваного понятійного апарату і формул. Вміє аргументувати свої думки.
2,1-3,0; 1,1-2,0	Здобувач вищої освіти показує знання методики розв'язання практичного завдання (задачі) та змісту застосовуваного понятійного апарату і формул. Проте допущені окремі незначні помилки у розв'язанні.
1,1-2,0; 0,5-1,0	Здобувач вищої освіти частково розв'язав практичне завдання (задачу), але не спромігся аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату та методики розв'язання задачі.
0-1,0; 0-0,4	Здобувач вищої освіти неправильно розв'язав практичне завдання (задачу), показав незадовільне знання понятійного апарату, або взагалі нічого не відповів.

Шкала та критерії оцінювання питань самостійної роботи

Шкала оцінювання, балів (4 бали та 3 бали)	Характеристика критерію
3,1-4,0; 2,1-3,0	на високому рівні – вірно розкриті питання самостійної роботи; ЗВО демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку; відповідь містить обґрунтовані висновки
2,1-3,0; 1,1-2,0	на середньому рівні – ЗВО демонструє знання і розуміння основних положень питання самостійної роботи, але викладає матеріал не досить повно, не завжди

	глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді
1,1-2,0; 0,5-1,0	на достатньому рівні – ЗВО демонструє неточні знання і розуміння основних положень питання; висновки неповні; наявні несуттєві помилки під час відповіді
0-1,0; 0-0,4	на низькому рівні – ЗВО демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень питання; наявні суттєві помилки; висновки неповні

Шкала та критерії оцінювання підготовки реферату/презентації

Шкала оцінювання, балів	Характеристика критерію
8-10	на високому рівні – ЗВО демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку; відповідь містить обґрунтовані висновки
6-7	на середньому рівні – ЗВО демонструє знання і розуміння основних положень питання, але викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді
4-5	на достатньому рівні – ЗВО демонструє неточні знання і розуміння основних положень питання; висновки неповні; наявні несуттєві помилки під час відповіді
1-3	на низькому рівні – ЗВО демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень питання; наявні суттєві помилки; висновки неповні

Формою семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Сучасні концепції підприємництва» (4 семестр) є залік.

Система оцінювання навчальних досягнень студентів національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4

Форма семестрового контролю – залік

Політика навчальної дисципліни

• Політика щодо термінів виконання та перескладання: усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Завдання, які здаються із

порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності).

- Політика щодо академічної доброчесності: списування під час виконання робіт заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

- Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим; при наявності індивідуального графіку співпраця здобувача та викладача відбувається згідно даного графіка.

- Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями.

- На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Сторінка курсу на платформі Moodle - <https://moodle.pdaa.edu.ua/>

Рекомендовані джерела інформації:

Основні

1. Європейське право: право Європейського союзу : підручник : у 3 кн. за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., зав. каф. порівнял. і європ. права Ін-ту міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка В. І. Муравйова; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. Київ: Ін Юре, 2015. Кн. 3 : Право зовнішніх зносин Європейського союзу. В. І. Муравйов та ін. 2015. 405 с.
2. Європейське право. Право Європейського союзу : підручник: у 3 кн. за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., зав. каф. порівнял. і європ. права Ін-ту міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка В. І. Муравйова; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. Київ : Ін Юре, 2015 . Кн
3. Європейське право. Право Європейського союзу: підручник: у 3 кн. за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., зав. каф. порівнял. і європ. права Ін-ту міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка В. І. Муравйова; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. Київ : Ін Юре, 2015. Кн. 2 : Матеріальне право Європейського союзу Муравйов В. І. та ін. 2015. 451 с.
4. Право Європейського Союзу: підручник за ред. О. К. Вишнякова. Одеса: Фенікс, 2013. 883 с.
5. Право Європейського Союзу. Підручник. Видання дев'яте, змінене і доповнене. За редакцією Р.А. Петрова. Харків: Право, 2019. 442 с.

Допоміжні

1. Анакіна Т. Прецедентні рішення Суду Європейських співтовариств у становленні правопорядку ЄС. Підприємництво, госп-во і право. 2008. № 2. С. 49-52.
2. Бранчук І. Конституційно-правовий механізм взаємодії права Європейського Союзу та національного права держав-членів Підприємництво, госп-во і право. 2009. № 9. С. 18-21.
3. Вдовиченко О. Основні зміни інституційної системи Європейського Союзу після Лісабонського договору. Юрид. Україна. 2010. № 9. С.118-123.

4. Венецька О. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу та Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: проблеми взаємодії. Держава і право. 2007. № 38. С. 161-167.
5. Гладенко О. Лісабонський договір 2007 р. як новий етап еволюційного розвитку права Європейського Союзу. Вісник Центральної виборчої комісії. 2008. № 1 (11). С. 73-77.
6. Євглевська О. Л. Адаптація законодавства як умова майбутнього членства України в Європейському Союзі. Держ. буд-во та місц. самоврядування. 2009. № 17. С. 118-129.
7. Липій Є.А. Місце та значення прецедентів в адміністративному процесі. Адміністративне право і процес. 2016. С. 85-94.
8. Липій Є.А., Гура О.П. Місце та значення прецедентної практики Європейського суду з прав людини та її імплементація в правову систему України. Матер. V Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції. Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу: теоретичні та практичні аспекти, 2020. С. 158-161.
9. Липій Є.А., Жуков А.Є. Деякі проблемні аспекти громадянства Німеччини. Матер. студентської наукової конференції, 2020. С. 75-77.
10. Липій Є.А., Кальян С.Є. Політико-правовий аспект адміністративно-правового захисту персональних даних громадян. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (заочна форма) «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору». Полтава, 2020. С. 149-151.
11. Москаленко О. М. До класифікації джерел права Європейського Союзу. Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. 2009. Вип. 1 (5). С. 55-60.
12. Муравйов В. Види компетенцій реформованого Європейського Союзу. Вісн. Київ. ун-ту ім. Тараса Шевченка: міжнар. відносини. 2009. Вип. 37. С. 53-57.
13. Муравйов В. І. Асоціація як перший крок до інтеграції. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2009. Вип. 86. ч. 1. С. 85-96.
14. Муравйов В. Міжнародні угоди Європейського Союзу та *acquis communautaire*. Право України. 2012. № 3-4. С. 306-320.
15. Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали. За заг. ред. М. В. Буроменського. Х.: Фінн, 2010. 392 с.
16. Осташова В. О., Липій Є. А. Конгреси Священного союзу як інструменти встановлення міжнародного правопорядку. Часопис Київського університету права. 2020. № 2. С. 448-452.
17. Осташова В. О., Липій Є. А., Пивовар А. В. Священний союз: передумови, створення та плани на встановлення міжнародного правопорядку. Часопис Київського університету права. 2019. № 4. С. 41-46.
18. Рабінович С. П. Гармонізація права України з правом Євросоюзу у контексті проблеми балансування пріоритетів національної правової політики. Приватне право і підприємництво. 2009. Вип. 8. С. 152-155.
19. Стрельцова О. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом: передумови, проблеми і перспективи. Приватне право і підприємництво. 2012. № 3-4. С. 87-97.
20. Стрілець Б. В. Інвестиційна діяльність як фактор європейської економічної інтеграції. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 6/1. С. 163-168.

21. Стрілець Б. В. Інституційний механізм регулювання інвестиційної діяльності в Європейському Союзі. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2016. Випуск 6. Том 3. С. 158–162.
22. Стрілець Б. В. Компетенція Європейського Союзу та держав – членів ЄС у сфері укладення двосторонніх інвестиційних договорів. Часопис Київського університету права. 2016. № 1. С. 337–342.
23. Стрілець Б. В. Сучасний стан та перспективи правового регулювання криптовалют у Європейському Союзі. Збірник наукових праць Юридичного факультету Західноукраїнського національного університету у співпраці з НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України. 2022. Випуск 2 (30). С. 70-76.
24. Стрілець Б. В. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та правове регулювання інвестиційної діяльності. Публічне право. 2015. № 4. С. 295–302.
25. Трюхан В. Інституційне забезпечення адаптації законодавства України до надбання спільноти в рамках виконання майбутньої Угоди про асоціацію Україна ЄС. Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. 2011. № 4. С. 230-241.
26. Шпакович О. Принципи субсидіарності і пропорційності у праві Європейського Союзу. Право України. 2012. № 3-4. С. 321-328.
27. Strilets B. EU Investment Agreements and Investor Protection. Evropský politický a právní diskurz. 2017. Vol. 4. Issue 2. P. 119–124.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Конституційний Суд України URL: <http://www.ccu.gov.ua/>
2. Офіс реформ Кабінету Міністрів України URL: <https://www.kmu.gov.ua/uryad-ta-organi-vladi/ofis-reform-kabinetu-ministrivukrainu>
3. Офіційне інтернет-представництво Президента України : <https://president.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Європейського Суду з прав людини. URL: <https://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>
5. Офіційний сайт Social Science Research Network. URL: <https://www.ssrn.com/index.cfm/en/>
6. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
7. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua>
9. Офіційний сайт ООН. URL: <https://www.un.org/en/>
10. Офіційний сайт Суду ЄС. URL: https://europa.eu/european-union/abouteu/institutions-bodies/court-justice_en